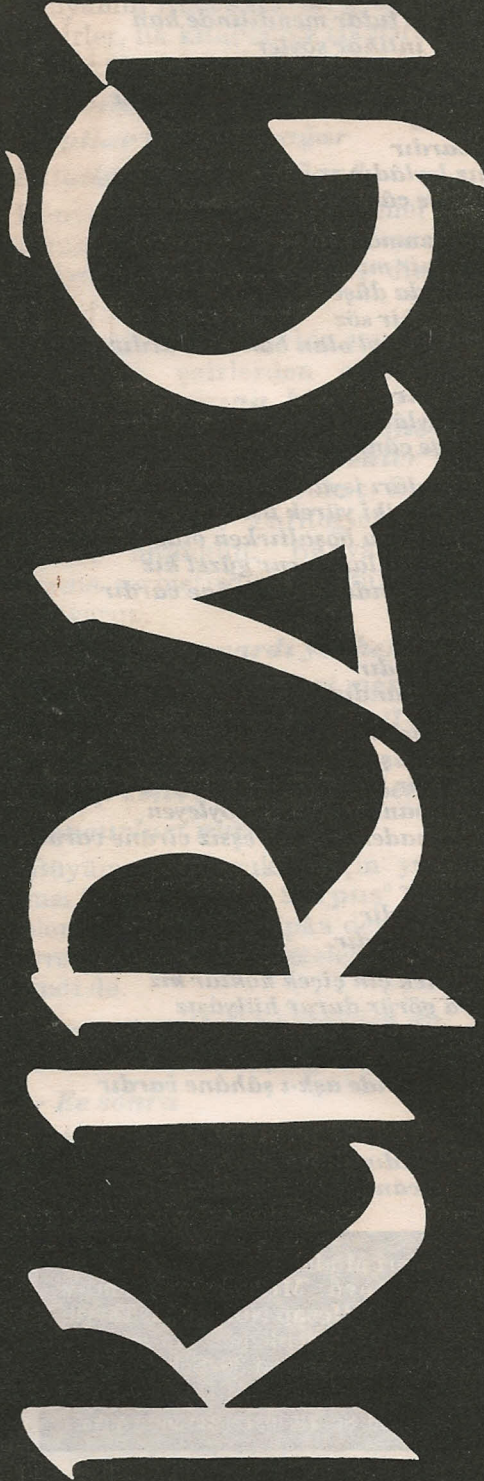

15 NİSAN - 30 MAYIS 1995
ŞİİR DERGİSİ

Bu sayıda

NAZIR AKALIN	
Leyla Gazeli	2
İSMAİL KARAKURT	
Mevlâna Yusuf Ninnisi	3
HÜSEYİN KAYA	
Geçmiş Zamanda Gerçek	4
ÖZLEM KARATAŞ	
Yaşasın Ölüm	4
LOKMAN DERYA SOLMAZ	
Ben Artık Çocuğum	5
MUHAMMED VAROL ÖZTÜRK	
Geceyle Gelen	5
MEHMET NARLI	
Şiir Üzerine Denemeler VII	6-7
HÜSEYİN SÖNMEZLER	
Senmiydin İstanbul	8
PAŞA ÇETEN	
Kanlı Bir Geçmişim Artık	8
MEHMET DURMAZ	
İhlâs Gülü	9
O. ADEM SELÇUK	
Olamam Seninle	9
CENGİZ COŞKUN	
Stad	10-14
YASİN MORTAŞ	
İçim Çok Deniz İsmarladı Hasretinden	15
ERDAL NOYAN	
Bu Deniz Beni Yakıyor	16
ETEM YALIN	
Yürek Burgusu	16
CEVAT AKKANAT	
Şiirin İpek Sesi VI	17-19
EYYÜP YÜKSEL	
Bir Düş Sonrası Görüntüler	19
ALİ BOZDAĞ	
Leyla'ya Serenat	20
SELÇUK KÜPÇÜK	
Agoni	20
NİMET-İ MİRZAZADE	
Hissediş (Çeviren : İbrahim Bülbül)	21
MEHMET SOLAK	
Aşk Vurdular İçimde	21
TAYYİB ATMACA	
Şiir Kitapları	22-23
BEKİR URFALI	
Gönül	23
BURHAN SAKALLI	
Bir Yanagında Elaziz	24

Leylâ Gazeli

*bir kız çiçek getirir bir şâire apansız
esrikleşmeye yüz tutar mendilinde kan
söz ipini çeker intihâr söyler
bir hüznün tüter iki yürekten
dumanında kayda değer efsâne vardır
sevdâ vardır
leylâ vardır
o kız leylâdır
o özge cândır.*

*merhemle kapanmaz çiçek yarası rengi
yürekten söylenir mi şeydâ bülbül ezgisi
sesler sızı olur da düşer ten kafesine
dudakta kanar bir söz
acıların içinde asl'olan bahâne vardır
sevdâ vardır
leylâ vardır
o kız leylâdır
o özge cândır.*

*bir şehrin varoşları isyân kokar apansız
igne uçları değer iki yürek üstüne
kadehler cânsuyunu boşaltırken ölüme
şarkısıyla çiçeği sular durur güzel kız
ömrünün o deminde şi'r-i divâne vardır
sevdâ vardır
leylâ vardır
o kız leylâdır
o özge cândır.*

*acılar yıkılır sinesinde gelse dünyâ üstüne
gömleği kaybolmuşa yeni bir aşk ararken
güvercin edâlı bir hınc süzülür gölge gölge
bildiğini sanıp sandığını ona söyleyen
anlar ki tuz madeni içinde eşsiz virâne vardır
sevdâ vardır
leylâ vardır
o kız leylâdır
o özge cândır.*

*çarmıha gerilmek'çin çiçek koklar kız
esrik bir rü'yâ görür durur hülyâsız
savrulur su yüzüne eylül eylül dağılır
bütün acılar o an kınından çıkar
o kızın gün yüzünde aşk-ı şâhâne vardır
sevdâ vardır
leylâ vardır
o kız leylâdır
o özge cândır.*

Yeni yayın döneminde yepyeni bir *kırağı* ile merhaba.
Muhterem okuyucumuz.

Dokuzuncu sayıda size bazı konularda sorular yöneltmiş, tenkit, tavsiye ve isteklerinizi beklediğimizi bildirmiştik.

Dergimizi telefonla arayarak, mektup yazarak tenkit, tavsiye ve isteklerini bildiren okuyucularımıza (arama imkanı bulamayanlara da) teşekkür ediyoruz. Gelen verileri değerlendirdiğimizde şöyle bir *kırağı* portresi çıktı önümüze:

- 45 günlük yayın periyodunun devam etmesi,
- Dergiye fiyat konması,
- 24 sayfa olması,
- Kapak logosunun değişmesi,
- "Genç kalemler"e ayrı bir sayfa açılmaması
- Kitap, Dergi tanıtımı yapılması,
- Şiir tahlilleri ve şairlerle sohbetler yapılması, yayınlanması,
- Biçim ve muhtevanın geliştirilerek aynı çizgide devam ettirilmesi,
- Mizahi yazıların olması fakat iki üç sayıda bir yayınlanması.

Bütün bunların yanında dergimizin yayın ilkeleri gereği yapamayacağımız hikaye, bulmaca desen, fotoğraf, reklam yayınlanması gibi istek ve tavsiyelerde de bulunuldu. Bu tavsiye ve istek sahibi arkadaşlara da teşekkür ediyoruz.

İmkani, isteği ve yeteneği olan okuyucularımızdan şiir tahlili, kitap tanıtımı, şairlerle sohbetler gibi çalışmalar bekliyoruz.

Sizinle daha iyiye daha günele ulaşmak dileğiyle Allah'a emanet olunuz.

kırağı

kırağı Şiir Dergisi • Kırk beş günde bir çıkar • Sahibi ve yazı İşleri Müdürü: Cengiz Coşkun
• Genel Yayın Yönetmeni: Tayyib Atmaca • Yayın Koordinatörü: Mehmet Durmaz
• Abone Dağıtımı: Ercan Sağlam • Yıllık Abone: 250.000.-TL. • Posta Çeki Hesap Numarası: Tayyib Atmaca 507532 • Okuyucusuna gönderilir. • Gelen her mektup cevaplandırılır • Gönderdiğimiz her mektup için iki mektup pulu göndermeniz rica olunur. • Yazışma Adresi: Atatürk Caddesi 39. Sokak No: 19 01820 Osmaniye / Adana • Telefonlar (0322) İş: C.C: 812 42 10 Ev: T.A: 812 72 56 Ev: M.D.: 822 17 68
• Grafik Düzenleme : Grafik Stüdyo Ltd. Şti. Tlf: (0312) 232 29 63 • Baskı: ABC Matbaacılık Ltd. Şti. Tlf: (0312) 230 36 19 Ankara

Mevlâna Yusuf Ninnisi

*Adına diyorlar
"Hoş geldin bebek"*

*Bir göl uykusu gözlerinde
Melekler geçiyor sularından gülümseyerek
Melekler ninnilerle, ilahilerle, çiçeklerle
Hayy diyorlar ya hû! hayy ya
Göğsünden uçuşan kuşlara bakıp bakıp
Sen de gülüyorsun içindeki Allah'a
Bir gülsün oğul, lahutî kokum, ipekten rüyâ.*

*"gül olanın aslı güldür
peygamberin nesli güldür
girdim şahın bahçesine
cümlesi güldür, gül..."*

*Ruhumun kapılarında bahar-- gül mevsimi
Ruhumun kapılarında yağmur-- sonsuzluğa değin
Bir şiir gibi pencerenin önünde serçeler, söğütler, iğde ağaçları
Bir şiir gibisin teninde cennet kokusu
Yusuf desem şehla gözlerle güzelliğe bakıyorlar
Kırk Kızlar Türbesi'ne gidip dua ediyorlar
Mevlâna desem sevgiyi anlıyorlar-- yürekdeki gizli niyeti
Gök çocuğum benim, tecelliğim, rabbimin güzel emaneti.*

*"asmasında gül dalları
kovanında gül balları
ağacında gül halleri
selvi çınarı güldür, gül."*

*Nasıl sevinç bu Allah'ım, ibadet hışırtısı sanki
Toprakta aşkın çiğ sesi, göveren ışıltısı mayısın
Rüzgâr eser, dağlarda sadece kar izi var-- yürür bahar
Herşey kıpır kıpır, artık evimiz-barkımız çiçek tarlası
Gecelerde ve gündüzlerde bir türküdür doğuşun-- söylenir
Öpüldükçe kalbimin ceylan gözlü sevdası
Sevdiğim sürmelim ırmak çocuğum benim*

*"gülден terazi yaparlar
gül ile gülü tartarlar
gül alırlar, gül satarlar
çarşı pazarı güldür, gül..."*

Geçmiş Zamanda Gerçek

Görmeseydim güzelliğini unutulmuş bir şarkı gibi
Ya da o sabah kar hiç yağmasaydı
Yollar o kadar uzamasaydı
Tanıyabilirdim belki
Güzelliğinin bestecisini

Yalnızca bir bahar değildi oradan geçen
Senin de her kadın kadar kambur olduğun söylendi
Sonra bir şaire yağmur olduğun
Gerçeği kimse bilmedi

ÖZLEM KARATAŞ

Yaşasın Ölüm

Gözyaşının ıslak kaldırımları
süpürdüğü geceler
sen gelirsin hatırıma ölüm.

Ey uğursuz yargıların yılmaz bekçisi
apansız avuçladığın şahdamarlardan
artakalan sadece sensin ve sensin
hırsız duygular yaşıyoruz senin için
sen gelesin diye çağırıyoruz belaları
öylesine çıplak, öylesine yapayalnız ki
gelişinle çaresiz ilişkiler donup kalıyor

Öyle çok özlediğimizi sandığımız sevgilileri
bırakırken koynuna, döktüğümüz
timsah gözyaşları ve sisli hatıralar
ve soyulmuş düşüncelerin yırttığı perdelerden
bir ikinci vakti
çözülür büyüü insan olmanın

Ölesiye avuçlarken zamanı
elinde tutup sürükleriz seni ve gelişini
beklenmeyen arzular üşüşürken beynimize
sımsıcak hasretler yaşarız sevda adına
ve sen gelirsin oracıkta
sen ve yalnızlığın
ve bilirsin ki asıl sen değil korktuğumuz
korktuğumuz
çaresiz yalnızlığımız
ve işte sırf bunun için
yaşasın ölüm...

Ben Artık Çocuğum

yaşım bir hayli oldu
uzun zamandır
kendi başıma buyruk

çocuksu olurum
annemin hazırladığı
kuş sofrasında
herşey oyuncaklaşır
dizlerinin yanında
bir kartopu kadar
hafif dünya.
yanından ayrılışım
saklambaç.

konusurum
kendimi bildim bileli
belki de
güzel bir şarkı bile söylerim,
konuşmayı unuttur, yeniden öğrenirim
okumayı
a, b, c, ...,
eski saflığım
herşeyimi yeniden bulurum
annemin yanında

yaşım bir hayli oldu
uzun zamandır
kendi başıma buyruk
bütün dualar daha temiz
yeniden tanırım tesbih'i
ana ocağında
en saf dilde
"subhaneke"

ellerim daha temiz çocukken
annemin yıkadığı eller
tevbeyi hatırlarım
daha temiz yürek.
yeniden okumak.
elif, bâ...,
Anne, ben artık çocuğum

Geceyle Gelen

"gece
kentlerde mezbele
varoşlarda huzur
ve bende
yıllarca taşınan günahlara
utanmadır."

yığın yığın göçler ayaklarımda
yeraltı kaynağı gözyaşlarım
ölmek ne ki

içimde büyüyen bir kavga
avuçlarımda kor...
avuçlarımda kor...

yalnız sonbaharı tattım mevsimlerden
aşklardan ve düşmanlıklardan
hüzün artığı sevinçlerdi
sonunda yüzümde asılı kalan

ellerim
ekmeğe ve kaleme sarılandır
adı yarın olan umutlar
gecenin uzayan elifinde
infaza kurbandır

dar yapılı odalara sığmaz
sığmaz taşar acılarım
tenha gecelerinde şehrin
cinnet kıyılarında dolanırım
ben
en çok acıyı bilirim.

Şiir Üzerine Denemeler-VII**Şiirin Reklama Verdikleri
Reklamın Şiire Ettikleri**

Reklamcılık bilim ve sanattan yararlanır fakat bilim veya sanat değildir. Reklama sanat diyenler olabilir, hatta reklam bir sanatsal biçime ulaşabilir ama yine de sanat değildir. Bütün amacı zihni ve duygusal manipülasyonla "tüketirmek" olan bir ticari sektörün sanat olmayacağı açıktır. Elbette reklamın hamurunda, resmin, müziğin, imajın, şiirin bir payı vardır. Zaten söz konusu edeceğimiz şey de budur.

Satın almanın gerçekleşmesi için, satmak isteyen, malını gerçek nitelikleri ile, abartısız olarak tanıtmayı yetmez. İnsanlarda "alma" ihtiyacını "üretmek" için reklamcının sanatçıya ihtiyacı vardır. Bugün bir çok reklam şirketinde müzisyenlerin, şairlerin, senaryo yazarlarının çalıştığı bilinmektedir. Bu sanatçılar, reklamın bir sanat formu kazanarak zihni yönlendirme ve duygusal tepki verme gücünün artması için çalışırlar.

Şiirin Reklama Verdikleri

Şiirin reklama kattığı en önemli unsurlar abartma, imaj ve ritimdir. Reklamın, estetik bir iletişim kazanması için bu unsurlardan yararlanması kaçınılmazdır. Bu unsurlarla güçlenen mesajın, insanların duygularını uyarıcı nitelikler taşıması hedeflenir. Reklamların bu mesajlarla "Tüketicilere sembolik hazlar sunduğu ve reklamı yapılan ürünlerle, toplumsal olarak arzulanan değerler arasında bir bağlantı kurmaya çalıştıkları bütün çıplaklığıyla ortadadır. (1) Sevgi, fedakârlık, amaçlılık, başarı, mutluluk, annelik, bağlılık, farklı olma, akıllı olma ve işbirlik gibi değerlerle, toplumsal isteklerle, reklamın bağ kurması, imajlar, abartmalar ve müzikle gerçekleşmektedir.

Reklamdaki abartma, şiirde olduğu gibi, insanların ruhlarında açık alanlar oluştur-

maktadır. Ama şiirde bu açılan duyarlık alanına imajlar ve sesler aracılığı ile, insanoğlunun bütünlüğe olan özlemi birikirken, reklamda abartmanın açtığı duyarlık alanı, insanları yatıştırarak ürünlerle doldurulmaktadır.

Yemeklerinde kullandıkları yağın etkisiyle uçan aile, kullandığı çamaşır suyuyla tabiatın bütün güzelliklerini, rahatlatıcılığını evine taşıyan anne, saçlarını yıkadığı şampuanla özgürlüğe ulaşan genç, seçtiği banka ile akıllılığı ve işbirliği koparan yatırımcı, süründüğü parfümle olağanüstü bir cazibeye ulaşan kadın, yediği çukulota ile devleşen çocuk, annesinin margarinini kullanmamakla çağdaşlığı yakalayan genç kadın abartının duyguları kanatlandıran objeleridirler.

Reklamın insanlarda oluşturduğu duyarlık, şiirdeki gibi sürekliliği olan, insanın kendi ruhuyla karşılaşmasına yardımcı olan bir duyarlık da değildir. Reklamın oluşturduğu duyarlık, neticede insanların duyarsızlaşmalarını sağlıyor. Çelişki gibi görünüyor ama değil. Çünkü kısa bir sürede "tüketicinin beyni mesaj çöplüğüne dönmekte, tüketici reklam verenin gözetiminde yaşamaktadır. Bu gözetim ise tamamen tek yanlı bir çıkara dayanmaktadır.(2) Bu çarpık iletişim biçiminde artık, kendi ihtiyaçlarını kendisi belirleyememekte, abartmalar, çarpıcı benzetmeler sıradanlaşmakta, her şeyi her zaman ve her şekilde görmeye alışmakta ve bir manada kendini terketmektedir.

Reklamın en kestirme hedefinin kitleleri yönlendirerek ürünü satmak olduğu bilinmektedir. İnsanları etkilemenin bir yolu (en karlı yolu) da onların hayallerine ulaşmaktır. İmajlar, reklama bu gücü katar. Çünkü insanlar aslında sadece tüketicekleri bir mal almıyorlar, sunulan malın büyüyle de bir alışverişe giriyorlar. İnsanın ekmeğe ve düşe-

ihtiyacı olduğunu söyleyen Seguela, düşün gücünden kuşkulanmanın, atomun gücünden kuşkulanmamak kadar budalaca olduğunu söylüyor. Ona göre tüketici ihtiyaçlarını doyurduğu gibi hayallerini de doyurduğu için, reklamcı tüccar olmadan önce büyücü olmak zorundadır.(3)

İnsanların korkuları, özlemleri, ümitleri, bencillikleri, ütopyları şiir gibi reklamın da imaj dünyasını oluşturmaktadır. Ama reklamda imajlar, genelde tahkiye tekniği ile birleşerek mesaja dönüşmekte ve ürünün "problem çözücülüğü" mutlaka vurgulanmaktadır. Mesela önce diş etleri çekilen, dişleri dökülen bir insan imajı ile korku duygusu üretilmekte sonra kurulan bir vaka ile bu korku duygusunun giderilmesi yani ürünün satılması sağlanmaktadır. Demekki reklam, sadece insanda var. Reklam hayallere ulaşmaya çalışmamakta aynı zamanda illüzyonla hayal de üretmektedir. Reklamda ortaya çıkan imaj, şiirdeki gibi insanlara bir iç donanım sağlamamakta, insanların duygularını çözücü ve sömürücü bir rol oynamaktadır. (Hayallerini reklam şirketlerine satan şairler acaba bunu düşünmekte midir?)

Reklamın bir sanat formuna dönüşebilmesi için, abartma ve imajın yanısıra belli bir ritme de sahip olması gerekir. Şiirde ritmi sağlayan bütün öğeleri reklam metinlerinde bulabiliriz: Kafiye, vezni, tekrarları, aliterasyonları... Söz konusu şiirsellik, bazen reklam metninin bütününde bazen de tahkiyenin ve ya düz anlatımın sonunda slogan olarak kendini göstermektedir. Şiirsel sesin reklama kattığı çarpıcılık, akılda kalıcılık, imaj ve abartma ile beraber tam bir duygusal manipülasyon sağlamaktadır.

Reklamın Şiire Ettikleri

Reklamın kullandığı şiirsel unsurların, insanların yararına olmadığı apaçık ortadadır. Kaldı ki reklam sadece şiiri kullanmıyor; şiire bazı kötülükler de ediyor. Daha doğrusu insana ettiği kötülükler yüzünden insanların (hatta bazan şairlerin de) şiirle aralarını açıyor.

Reklam sadece ürün satmıyor; aynı zamanda yeni yaşama biçimleri, yeni kültürel anlayışlar ve kavramlar satıyor, bu satışı

zihni ve duyguları yönlendirerek gerçekleştiriyor. Demek ki reklamın şiire ettikleri öncelikle ve özellikle insan zihnine ettikleri ile ilgilidir.

Reklam (geniş manasıyla kitle iletişim araçları) insan zihnine, duygularına ne ediyor? Bir kere reklamın "bir ürününün masumane tanıtımını yapmak gibi bir işleve sahip olduğunu düşünmek yanlıştır. Kitlelerin edilgenliğini pekiştirmek konusunda da dünyanın işini görüyor.(4) Edilgen zihinlerin şiire yaklaşımları, onu kendi oluşları için gerekli görmeleri beklenemez. Medyanın tarlasına dönen zihin, artık, şiirin eleştirel, etken ve sorgulayıcı çağrısına cevap veremez. Kitle mesaj bombardımanına terkedilen zihinler, özlemlerine, doğrularına, korkularına sahip çıkacak şiire yüz vermezler, şiirin oluşturabileceği güvenlik alanına giremezler. Böyle olunca şiirin, insanı kendi olma bilgisine götüren bir imkan olduğu farkedilemez.

Herbert Schiller'in dediği gibi reklam karşısında (geniş anlamıyla kitle iletişim araçları) beyinlerin pencereleri kapanmakta, zihin olması gerekenin dışında meşgul olmakta hatta işgal edilmektedir.(5)

İşin daha tehlikeli tarafı, yönlendirilmiş zihinler, yönlendirildiklerini kabul etmemekte ve böylece belki şiirin kendisinin ne durumda olduğunu gösterebilecek etkisine kapılarını kapamaktadırlar. Halbuki İsmet Özel'in de belirttiği gibi insanoğlu yaşama güduları ile yaşama biçimi arasında uyumu kendisi kurmak zorundadır.(6)

Reklamın şiire ettiği kötülüklerden biri de, şiirin nüfuz alanı olan duyguları altüst etmesidir. Çünkü reklam önce duyguları abartarak bir ticari malzemeye dönüştürmekte, duyguların insanî boyutunu köreltmektedir. Sonra da duyguları körelmiş insan işine yaramayacağı için, yapay duyguları yine şiirsel yollarla insanlara enjekte etmektedir.

1. Arthur Asa Berger, *Enformasyon Devrimi Efsanesi*, (Der. ve Çev. Yusuf Kaplan), Rey Yayınları, İstanbul 1991, s.81

2. Yalçın Çetinkaya, *Reklamcılık*, Ağaç Yayınları, İstanbul 1993, s. 22

3. a.g.e., s. 102

4. a.g.e., s.16

5. Herbert Schiller, *Zihin Yönlendirenler*, (Çev. Cevdet Cerit), Pınar Yay., İstanbul 1993, s. 50

6. İsmet Özel, *Şiir Okuma Kılavuzu*, Yeryüzü Yayınları, İstanbul 1980. s.23

Sen miydin İstanbul

*Sen miydin İstanbul
Akşamüstü bir vapurda,
"Üsküdar'a gider iken" seyrettiğim,
Şehrayinlerde
Suzinak şarkılarda dolaştığım,
Sen miydin...
Gözlerin mi kaldı göklerde firuze
Kimlere hâlesi ayın, güneşin
Melankolik sabahlara cemre mi düştü ışıkların
Boğazımda yükselirken la'l
"İstanbulu düşünüyorum" asumana karşı.*

*Dolaştığım yedi tepe
Tepe taklak ağır aksak
Yollarından geçemez oldum
İstanbul'u seçemez oldum.*

*Dalgaların çılgılık şimdi seyyâl akşamlara
Akşamlarsa muttasıl koşar akşamlara
Sevdaların kime kaldı İstanbul
Kimler uyandı rüyalarınıla
Yüreğimde bir Avnî kaldı.
Ben sana susamışken*

PAŞA ÇETEN

Kanlı Bir Geçmişim Artık

- 1- Can çekişiyor doğduğum şehirde esen rüzgâr
Vurulmuş hatıralarım, kanlı bir geçmişim artık
Sükût içinde yada ölümün altında, karanlık bir vadide
Ben nasıl bir toprağım, hâlâ nasıl bir toprak*
- 2- Gövdemden düşen son damlasıyla baharı
Uğurlamaya çıkmışken, hicreti düşünmemişken
Gögüm daralmış birden, çekip gitmiş bulutlar
Sevmişim kan lekelerini nasılsa bu heybetli duvarın*
- 3- Belki bir akrep kahramanlaşabilir bütün servetin önünde
Çiçekleri elinin tersiyle iter, kolayca yoksayar
Demirlemiş bana da böyle bir karanlık öfke
Dünyayı unutmaya hazırım ey.*

*Sen kaldın susuz
Söyle İstanbul neden gecelerin uykusuz.*

*Dolaştığım yedi tepe
Tepe taklak ağır aksak
Yollarından geçemez oldum
İstanbul'u seçemez oldum.*

*Sen miydin
Sisler ardında kararsız siluet
Sen miydin efsaneler dolaştığım yorgun şehir
Sen miydin...*

*Bırak sürgün gideyim münzevi gecelere
Büselik hayallerim ölgün kalmasın
Gözlerim Haliç'e, Ayasofya'ya takılmasın
"Canım İstanbul"
Sende canım sıkılmasın.*

*Dolaştığım yedi tepe
Tepe taklak ağır aksak
Yollarından geçemez oldum
İstanbul'u seçemez oldum.*

İhlâs Gülü

***Kısır akla mecal yoktur
"Hak" sırrına ermedikçe
Kalp, sineye ağır yüküdür
"Rabb" mührünü vurmadıkça***

***Ehl-i aşk sarp dağlar aşar,
Aşksız gönül derde düşer.
Beşer akli düzde şaşar,
Bir bilene sormadıkça***

***Taşlı tarla, kıraç toprak
İster ise verir "Rezzak"
Hasadım yok çıkaracak
"Kerim" Allah, vermedikçe***

***Zahit olan taat kılar
Rindan olan aşka dalar
Yaprakları erken solar
İhlas gülü dermedikçe***

***Dünya hubbu kurmuş pusu
Can köküne zehirli su
Hiç silinmez yürek pası
Nefsi yere sermedikçe***

***Nefsin binbir çeşit huyu
Kibir susuz, kör bir kuyu
Hep şeytanın aslan payı
Daim tetik durmadıkça***

O. ADEM SELÇUK

Olamam Seninle

***"Kurtuluş benim" diyerek girer koluma
Her adımda bir başka güzel görünür.
Adını soğuk duymuşuz,
Soğuk bilmişiz...
Bir türlü ısınamadım bakışlarına
Git başımdan ölüm!...***

***Yolum var yürünecek
Türküm var söylenecek
Sığındığın dağlara kar yağıyor, bak dinle
Olamam seninle.***

Stad

Bu yazı şiir akımlarına dahil edemeyeceğimiz, kendilerine has şiir çoğrafiyaları olan iki şairden biri olan Cahit Zarifoğlu'nun (diğeri Sezai Karakoç) şiirlerine dikkat çekmek ve bu alanda yapılacak çalışmalara kapı açmak amacıyla kaleme alınmaktadır. Şuna kesinlikle inanıyorum ki Zarifoğlu, anısına şiir yarışmaları, adına ödüller tahsis edilerek, şiirleri tahlil edilerek yaşatılması gereken bir şairdir.

Zarifoğlu'nun şiiri; yaşadıklarından yaralı bir kalp, bilip müdahale edemediği olumsuzluklardan muzdarip bir kafanın şiiridir. Ama, umutsuz ve yenilmiş değil. Şair *"Beyrut yengeç kışkacında / Çoğu müslüman kafir yanında yaslanmış yastıklar / Sonunu beklerler filmin."* (Daralan Vakitler(1) mısraları ile ızdırabını haykırırken, *"Beyaz haberlerim var kardeşlerim / ... Beyaz haberlerim için toplanan kardeşlerim..."* (Yedi Güzel Adam) (2) mısraları ile de umutlarını dile getirmektedir.

Cahit Zarifoğlu'nun önemli özelliklerinden birisi, planlı, programlı, ince ayrıntıları hesaba katarak şiir yazmamasına rağmen şiirlerinde görülen ahenk, vurgu ve anlatım mükemmelliğidir. Şair, adeta irticalen söyler gibi yazmıştır şiirlerini. Böyle bir söyleyiş ancak kıvrak bir zeka ve olağanüstü bir birikimin ürünü olabilir. Arkadaşlarının Zarifoğlu hakkında söyledikleri de tezimizi doğrular niteliktedir. Bir arkadaşı (Erdem Beyazıt) O'nun şiirlerini nasıl yazdığını şu sözlerle anlatıyor: *"Cahit Zarifoğlu o hale gelmişti ki kendi dünyası içinde bir şiir dili kurmuştu ve bunu çok iyi kullanırdı. Yani şiire, o anlatılmaz olana ait bir durum çıktığı zaman, bir algılama olduğu zaman onu anında şiire döküverirdi. Normal konuşuyormuş gibi, düz yazı yazıyormuş gibi, anında aksettirirdi. Normal ve Onu kendine has, kendine özgü bir hasşasiyetle trank diye daktilonun başına oturur, yazar ve hemen postalayacaksa postalar, basılacaksa editöre verir ve ondan sonra heyecanla onun basılmasını bekler ki şiirini okusun. Ve kendi şiirini ilk defa okuyormuş gibi okurdu. Bu da enteresan bir husustur ki "Yaşamak"ta da değişiyor buna."* (3)

Ve bunlar da şairin kendi sözleri *"Kendi şiirlerimi bir okuyucu gibi okurum. Özellikle*

yayınlandıktan sonra. Başka şairlerin getirdikleri şiirleri okuduğum gibi. Ben de şiirimin bir okuyucusuyum. Tabii öteki okuyucularla önemli bir farkım vardır. Onlar okuduklarıyla vehmederler. Şiirlerden aldıkları, büyüttükleri kendi içlerinde bir kabiliyettir... Bense anahtarı yalnız bende bulunan bir odaya girer gibi okurum kendi şiirimi. Onun hatıraları bendedir." (4)

Bu irticali söyleyiş Zarifoğlu'na rahat bir tarz kazandırmıştır. Bu aynı zamanda onun şiirinin handikapıdır da. Çünkü şiirine nüfuz edebilmek için O'nun yaşam tarzını bilmek gerekmektedir. *"Yaşamak"* Bu handikapı aşmak için iyi bir kaynak okuyucu açısından.

Cahiz Zarifoğlu özellikle 1974'ten sonra *"bohem"* yaşantının etkilerini üzerinden silkelemeye başlamış *"Yedi Güzel Adam"*, *"Menziller"* ve *"Korku ve Yakarış"* O'nun islami kimliğini pekiştirmesinin merhalelerini oluşturmuştur. Afganistan Cihadı ise şairin hayatındaki en önemli dönüm noktasını oluşturmuştur.

Bütün bu yazdıklarımızdan sonra neden *"Stad"* şiiri dersek;

"Stad" Zarifoğlu'nun irticali söyleyişinin mükemmelliğini gösteren, mısralarındaki kıyamet ve mahşer sahnelerinin Kuran ayetleriyle yoğrulmuşluğu, bu sahnelerden dünyaya dönüşler diyebileceğimiz ara mısralar barındırması, şiirin yazıldığı (veya bitirildiği) yer hakkında ipuçları veren mısraları ve en önemlisi şiirde görmeyi hayal bile edemeyeceğimiz açık-lamalı dipnot kullanılması açısından dikkat çekici bir şiirdir. Ayrıca şairin, cinselliği çok açık ve yalın haliyle kullandığı son şiirdir Stad.

Stadda ve önceki şiirlerde;

"Cihan garsonlarıda / hep yakınında dururlar / kızgın kırmızı bacaklı kadının" (Salvo)(5) *"Çünkü hep düşünüyorum / Sesini etini, iniltilerini"* (Dağcılıklarım)(6)

"Ne kadının istekle çağıran uydusu / Ne erkeğin bağırmalarla varışı" (Stad) gibi daha örneklerini çoğaltabileceğimiz mısralar varken, Stad'dan sonraki şiirlerde cinsellik örtüle-re bürünmüştür adeta.

"Ne kız kaleleri ehli hicaplarca saklı" (Haziran) (7). *"Eteğini toplamış bir sevgili*

düştü kumsala." (Kabul) (8). Şimdi Stad'ı kalemimizin gücü nisbetinde tahlile çalışalım

Hıncanın dolu bir stad'ın tasvirini yapar gibi başlıyor şiir.

"Hıncanın bir stadta / duvarlar merdivenler kapı oyukları / demir rampaları / ve beton çölü toprak."

Fakat daha ilk mısralarda şairin muradının stad tasviri yapmak olmadığını seziyoruz. **"Ve beton çölü toprak"** mısrasıyla onaylanmayan, olumsuzluk kaynağı birşeylerin işareti veriliyor. Hemen sonra gelen mısralarda da kapı açılıyor. **"İnsan kene gibi yapışmış kentine / Sahibiz kentimizin yapı direklerine ve isteklerine / Görünüşte / ve tümüyle kent çevreleri / beton yine beton salgılar / nikel dö-küyor kundaktaki çocuklar."**

Anlatılan günümüzün modern kenti veya dünyasıdır. Bu kent (Stad) artık insanın (kene) varlık sebebi haline gelmiştir. Beton salgılayarak büyüyen, doğal çevreyi yok ederek kendisine yer açan bu canavarın eli kundaktaki çocuklara kadar uzanmıştır. Kirlenme o boyuta ulaşmıştır ki bebekler dahi bu kirlilikten nasiplerini alarak doğmaktadırlar. Kentini tamamiyle kontrol altında tuttuğunu zanneden **"Stadî"** yine de mutlu değildir. Çünkü onu kentinden koparacak korkunç bir şey vardır. ÖLÜM.

"Nerede olsanız sağlam kaleler içinde de bulunsanız ölüm sizi bulur..." (Nisa 78) Ölüm, hesap günü inancı olmayan veya inancı zayıf olan insanlar için korkunç bir son olarak görünmüştür her zaman. Bu yüzden devamlı, ölüme çare aranmış, en azından ölümü geciktirebilmek için tüm imkanlar seferber edilmiştir. Hatta bu çaba destanlara, tiyatrolara, romanlara konu olmuştur. (Gılgamış Destanı, İlahi Komedi vs.) Bu gibi unsurlara İslam dışı kültürün etkisiyle Müslüman coğrafyada da rastlanmaktadır. (Hızır, Koroğlu Efsanesi, Lokman Hekim vs.)

Zarifoğlu, ölüm korkusunu yüreklerinde hissedilen bu tip insanları şöyle konuşturur şiirinde:

"Daha hızlı gidemezmiyiz diye bağıyor ihtiyarlar / Ölüm niçin bu kadar korkunçlaşıyor her şeyimiz var."

Ve hemen sahip olunan şeyler sayılmaya başlanır. Zarifoğlu, bunları tahta otomobil ve gemi ile sembolize etmiştir. Gerçekten de modern çağın belirgin özelliği motor ve makina uygarlığı olmasıdır. Bu, bugün dev makinalarından, çok küçük boyutlardaki mikroçiplere kadar geniş bir alanı kapsamaktadır.

"Ve tahtalar / otomobil ve gemiler var / Herşey ve herşey yeryuvarlığının / döne devrile geldiği noktada."

Bu kadar imkanın olduğu bir ortamda ölüme çare bulunmalı değil miydi ya!

Sonraki mısralar staddaki hayatı anlatmaya geçiyor. İnsanların üstüste (apartman, gökde-len) yaşadıkları bu stadta her şey iki temel üzerine kurulmuş ve tüm yaşantı bu iki temele endekslenmiştir; **"belaltı"** (cinsellik) ve **"cep, yelek dibi"** (para, mal.) Bunlara ulaşmak ise bir maça gitmek kadar kolaydır. Her şeyin bir-biri içine geçtiği bu ortamda herkes **"birbirinin kurdu"** dur. Güçlü olmak, hayatta kalabilmenin ilk şartıdır. (Darwin, Marx, Adam Smith ve J.P. Santre'in kulakları cınlasın)

"Hıncanın stadta insanlar ellerini / Nereye atsalar belaltıları / Ceplerinden yeleklerinin diplerinden / soluk aldıkça gelen etlerinden / insanlar başka başka insanlar ve insanlar ürüyordu / zahmetsiz ve maça haydi maça maça / Bir yara kurdu sarılmasıyla sarılıp / Birbirlerinin ağızlarında burunlarında / beyin cılkalarında kaynaşıyor."

Yaşadığımız şu günlerde en canlı şekline şahit olduğumuz **"Liberal - Protestan"** yaşam tarzını bu kadar vurucu anlatabilen başka mısralar var mı bilemiyorum? Zarifoğlu bu mısraları ile **"Modern dünya dini"**nin insanlara sunmak istediği (sunduğu) şeyi anladığını ve bizim de anlamamız gerektiğini haykırıyor.

Bugün artık iyice anlaşılmıştır ki yaşadığımız sorunların kaynağı son yüzyıla damgasını vuran bu ahlak sistemidir. Çünkü bu sistemle Allah tarafından insanlara emanet olarak verilen bu dünya ve içindekiler sahiplenilmiş, düş-man olarak görülmüş ve yenilmesi gereken bir canavar olarak algılanmıştır. Hatta Bacon, tabiatı **"avlanması gereken bir av"** olarak niteleyen Descartes, insan da dahil tüm varlıkları **"makine"** olarak niteleyebilmiştir. (9) Bütün bunların sonucunda dünyaya kene gibi yapışan insanlar **"emanet"**i unutmuşlardır. Şair bu gerçeği şu tek mısra ile vuruyor beyinlere;

"Emanetler zincirinden haberim yoktu ey ayıştı" ve Kur'an "Bırak onları kendilerine söylenen günlerine kavuşuncaya kadar dalsınlar oynasınlar" (Zuhur 83)

Bu çağdaş din, kendinden o kadar emindir ki yeryüzünde çağdaş **"Babil Bahçeleri, Ehramlar"** yaratmakta silahları (kadın, para, koltuk, mal) ve putları (Sanem), ile herşeyi kendi kontrol altına alacağını veya aldığını sanmaktadır. (Tarihin sonu, Liberalizmin zaferi, Fukuyama, Huntington, Irak, Somali, Cezayir, Kore, İran, Filistin, Nato, B.M., Nükleer silahlar...)

"Sen de mi canlandın ölü hücrelerin / sessiz varlıkların duvarı / sezilmeden taşıyan binlerce yük altında / ve ezilmez görünüşlü / dinç ve saatlerinden emin / ve dünyayla dolularken / bakın birden / duvarlar yıkılmazdanken / beton bir efsane yayıyor-

ken / ve tümüyle bir sanem yakapaçası insan kapılmacılığı ünlüyorken."

Evet artık tarihin sonu gelmiş, her bağdan azade olan insan, kontrolü eline almış gözükmeğtedir. Böyle bir ortamda bir yaratıcıya ihtiyaç duyulmayacaktır haliyle. Yaratıcının yok sayıldığı yerde yaratıcıya adanan ibadethanelerin olması da düşünülemez. (Mescitleri bodrum katlara mahkum eden "mabetsiz şehir"lere itihaf olunur.)

Mabetler, geri bırakılmış bölgelere doğru adım adım çekilirken "modern din" kendi ibadethanelerinin yapımına hız verir.

"Kent mabetleri / çevrelere çekiyorken / ve yapılar kustuklarının ağızlarına döneceğinden emin."

Bu dinde ilahi olana yer yoktur. Bu sebeptendir ki her şey insan gücü sayesinde oluyormuşcasına cereyan etmelidir. Bir hesap gününün varlığı zaten düşünülmemektedir. Kulaklar ilahi olana sağır ve gözler kördür. Şairin "Tahtalar" ile sembolize ettiği henüz doğallığını kaybetmemiş şeyler hariç.

"Beton sağır ve tahtalar yalnız çok derinde / yaklaşanı gıcırdıyorken / otomobil ve gemiler neredeyse / kendi ve insan kudretiyle gidiyorlarmış gibi koşuyorken."

Halbuki

"Onlar Allah'ın lanetleyip sağır yaptığı ve gözlerini kör ettiği kimselerdir." (Muhammed 22)

"O ki yeri sizin için beşik kıldı ve doğru gitmeniz için yeryüzünde size yollar yaptı." (Şura 10)

"Allah'tır ki denizi size boyun eğdirdi ta ki gemiler onun içinde buyruğuyla akıp gitsin ki, siz O'nun kereminden arayasınız da şükredesiniz." (Casiye 12)

"Size bir kısım ayetlerini göstereceğini diye Allah'ın nimetleriyle gemilerin denizde gittiğini görmedin mi? Şüphesiz burda sabreden, şükreden herkes için ibretler vardır." (Lokman 31)

Sonraki mısralarda yalnız Zarifoğlu şiirinde rastlayabileceğimiz bir şey dikkatimizi çekiyor. Şair bizi şaşırtmaya devam ediyor; Şiirde açıkla malı dipnot. Kur'an mantığıyla, hiçbir insan teki veya topluluğunun Yaradan'ın uyarmasından habersiz olamayacağı gerçeği. Peygamberler, tebliğciler, kitaplar silsilesi bir film şeridi gibi geçiyor gözlerimizin önünden.

"Ve insan yaradan yokmuş gibi hüzensüz ağlamasız / Habersizliğin kakkahasını(*)"

(*) "Açık sözler gelmişti / ve açık sözleri açıklayan sözler gelmişti / ve açık sözleri açıklayan sözleri açan sözler gelmişti / bi-

lenler için / onlarsa sözleri değil / tahtaları bile / yıkılmazdan önce ağlayan / anlayan olmuşlardı."

Dipnot anlatım güzelliği ve anlam yoğunluğu yanında daha önce doğallığını kaybetmemişliğin sembolü olarak gösterilen "tahtalar"a işaret ederek şiirdeki konu bütünlüğünü göstermesi ile de dikkati çekiyor.

Şiir stadilerin en önemli silahlarından biri olan cinselliğe açık ve anlaşılır bir işaretle devam ediyor.

"Etin atılışlarını / bayıltan boşalışlar için kamçılıyorken ha kamçılıyorken / başı dolu koşumunu kulağın kanın / ve denetsiz kapanışını gözün parlatıyorken."

Stadilerin yok saydığı, ummadıkları, unutmaya, unutturmaya çalıştıkları "O büyük gün"ün işaretleri hiç hesaplamadıkları bir zamanda ansızın geliverdi. Kıyamet koptu ve dünya hayatı bitti. Stadiler şaşırıldılar.

"Çünkü onlar bir hesap ummuyorlardı" (Nebe 27)

"İşaretleri geldi / sessiz ve kımıltısız he lak oldular."

Stadiler artık yeni bir dünyanın kapısında bekliyorlar. Bu dünyada öncesine ait hiçbir şeyin yeri yok. Mutlak olan "İrade" dışında hiçbir şeyin gücü yok. Hepsi yalnız O'ndan emir alıyor ve O'na uyuyor.

"Herşey / herşeyi elin dokunabilirliğinin / ve korkuyla tanınabilirliğinin / ve gözün görebilirliğinin / ve şeyi kulağın işitebilirliğinin / ve tadabilirliğiyle dilin / ve aktığı düzlükler ağzın / sessiz kımıltısız boyun eyerek çekiliyordu / Taş emir alıyor eğiliyor boyun eğiyor / et emir alıyor bilmediğin seslerden boyun eğiyor / 've' zaman' onlarla birlikte tavrılan."

"Zaman" da dahil stadî olan hiçbir şeyin yeri ve önemi yoktur artık. Burada yıkılmazdanken, tadabilirliğiyle, işitebilirliğinin gibi örneklerini çoğaltabileceğimiz kelimelerin kullanılış şekli ve ses uyumu Zarifoğlu'nun şiir dilinin özelliklerini göstermesi bakımından dikkatimizi çekiyor.

"İşte o gün yer haberlerini söylüyor. O gün insanlar ayrı ayrı gruplar halinde çıkarlar ki yaptıkları işler kendilerine gösterilsin." (Zelzele 6)

"O gün ki dilleri elleri ve ayakları yaptıklarına şahitlik edecektir." (Nur 24)

O gün insanların tüm azalarının insan aleyhine şahitlik ettiği gündür. Dostlukların fayda vermeyeceği, herkesin kendi derdine düşeceği bir gün.

"Dünyanın döne devrile geldiği noktada / hıncahınc bir stadta / bitiverdi eşya / ve dünya dostluğu."

"İşte o gün kişi kaçır kardeşinden, anasından, babasından, eşinden ve oğullarından. O gün onlardan herbirinin kendisine yeten derecede işi vardır." (Abese 34-37)

Dinimize göre, bülûğa ermemişler ve deliler masumdur. Onlardan hesap sorulmayacaktır. Şair devam eden mısralarda bu konuya da dikkati çekmektedir. Zamanın ortadan kalktığı bu ortamda bulûğa ermemişler ayrırlılar kalabalıktan.

"Geldikleri olmayan insan kalabalığı şimdi / ortadaydı / o babanın elinden tutup getirdiği on yaşlarındaki çocuk / çağırıldığını işitti ve gitti / ve tüm bülûğa ermemişler çağırıldılar / onların gidişinden müthiş bir kaygı doğdu / kalanlar için / kurt dalan hayvan kalabalığı gibi kabardı insan kalabalığı."

Masumların ayrılmasıyla başlarına geleceği anlayan kalabalık kaçmak, kurtulmak ister; fakat bu yeni dünyada tüm yönlerde kaybolmuştur.

"İleri gidemediler yoktu / geri gidemediler yoktu."

Ve şair devam ediyor Stâdî'lerin stadda bıraktıkları modern dinin nimetlerini anlatmaya.

"Ne ev ne eve konan kadın / ve ne anmadan açılıp hamdsiz kapanan sofraya / ne iş ne masa / ne arttıkça azan ur gibi onulmaz gelir / ne emek'e zulmeden banka patron işçi işsiz / ne çarşı alışveriş ne haftanın günleri ne takvim ne zaman / ne loca ne aslan klüb ikbali dünya / ne televizyon / ne fahişe kolaylaşması / ne iyilik hevesi ne aşk / ne kadının istekle çağırın uydusu / ne erkeğin bağırmaclarla varışı / çoğu alabildiğine koşuyordu yönlerle / ve doğu yoktu ve batı yoktu / ve güney ve kuzey yoktu / belki varırız diyordlardı oysa / 'nereden nereye'de yoktu."

Şair Stadi'lerin hastalıkları arasında loca, aslan, klüp ikbâli dünya sembolleriyle mason teşkilatlarına ve yardım kuruluşu adı altında çalışan Rotary kulüplerine işaret ediyor. Dünya üzerinde kurdukları **"Haramiler Kumpası"** ile yönetimleri, halkları yönlendiren, kontrol altında tutan bu kulüplerin gücü hepimizin malumudur. Ayrıca **"ur gibi onulmaz gelir"** sembolü ile de modern üretim sisteminin, işletmeleri devamlı büyümek zorunda bırakması, büyümesi duran işletmelerin ortadan kalkma tehlikesine dikkat çekiliyor. Bu modern **"din"**de itidâle yer yoktur. Önemli bir diğer husus şairinin emek'e zulmedenler arasında işçi ve işsizleri de saymasıdır. Günümüz sistemindeki sendikalaşma grev, işsizlik ödeneği, aylıklığın meslek edinilmesi gibi konuları düşünürsek bu gerçekten dikkatleri çekecek bir durumdur.

Hemen sonraki parantez içi mısraları, mahşer ve kıyamet sahnelerinden Stad'a anlık bir dönüş olarak algılayabiliriz. Stad şiirinin önemli özelliklerinden birini teşkil eden bu dönüş mısraları ile Şair adeta; Ey okuyucu! Kıyamet kopmadı hesap gününde değil dünyadasın (veya Stad'ında) : Allah'a dönmek için hâlâ vaktin var, demek ister.

"(Kadınlar hamile kadınlar asla / çocuklar için kavranır mutluluklarla dolu / köşeler ağaçlar izinler)".

Ve tekrar mahşer sahnelerine dönüş. Stadi'lerin acıdan kaçamayacakları, iradeden mahrum, azabı bekledikleri bir ortam. Şairin şiirinin Kur'an ayetleriyle paralellliğini burada da görüyoruz.

"Stadi'ler var mı yok mu bilemedikleri / çoğalamayan / bitmeyen pürüzsüz / gölgesiz / ve beşerin tanımadığı bir idrakle / apaçık ve kesin / Biliyorlardı / Bilmemek elde değil uyumadan asla / uyuyamadan / zira beyinlerinin içine bildiriliyordu / etlerinin acıyı duyabileceği ve bu mutlaktı."

"O gün Cehennem ateşine kakılacaklar. İşte yalanlayıp durduğumuz Cehennem budur" (Tûr 13, 14)

"Boğazı tırmalayan bir yiyecek ve acı veren bir azap var" (Müzzemmil 13)

"Orada ne bir eğrilik, ne de bir tümsek görmeyeceksin. O gün hiç pürüzü olmayan çağırana uyarlar. Rahman'ın huzurunda sesler kısılır, fısıltıdan başka bir şey işitemezsin." (Tâhâ 107, 108)

Tekrar dünyaya bir dönüş. Dünyada olduğumuzu hatırlatan, şairin bizi ustaca çektiği hesap azap atmosferinden bir anlık kurtuluş, nefes almayı sağlayan iki mısra. **"Evet sokakta / gününbirlik bir anda."**

Bu kısa moladan sonra aynı atmosfere tekrar dönüş. İçeride işleyen bir anlatım. Pişmanlığın ve **"İnandık"** demenin fayda vermediği, kimse'nin azaba engel olamadığı bir hesap ve azap günü.

"Ağrıyı duyabilirlik ve kaçamamazlık ondan / duyuyorlardı karşılarında içlerinde herşeylerinde / ve azap yaklaşıyordu onlara / ve hiçbirşey karşı durmuyordu buna / Şehvet ve erkeğin çekip unutturması / şehvet ve kadının unutturması / ne ölüm korkusu / ne de inandık demek o anda."

"O gün dost dostundan bir şey savamaz ve onlara yardım da edilmez" (Duhan 41)

"Rabb'inin azabı mutlaka vuku bulacaktır. Ona engel olacak bir şey yoktur." (Tur 7-8)

"Onların ateşin başında durdurulmuş iken 'Ah ne olurdu biz geri çevrilseydik de"

Rabbimizin ayetlerini yalanlamasaydık dediklerini bir görsen." (En'âm 27)

Tekrar ve tekrar beyinlere işleyen mısra salvoları, bizi rahat döşegimizden alıp alıp hesap gününe savuran dizeler **"Ölümün öldürüldüğü"** yerden haberler.

"Servetölümuyku / alındı onlardan / ayrıcalıksız tümü / delirebilmeyi dilerdi kurtuluş bilirdi / alındı onlardan / çünkü ölüm alındı onlardan / yalnız idrak sonsuz beyaz ve net / ve yalnız acı vardı ortada / ışık yılları boyunda."

"Kimin kitabı arkasından verilirse o ölümü çağırarak." (İnşikak 10, 11)

"O gün bir ölüm çağırmanın, bir çok ölüm çağırın." (Furkan 14)

"O büyük ateşe girer. Sonra onun içinde ne ölür ne yaşar." (Â'lâ 12, 13)

"Kitabı sol tarafından verilen ise der ki: 'Keşke bana kitabım verilmeseydi. Şu hesabımı hiç bilmemiş olsaydım. Keşke ölüm işimi bitirmiş olaydı.'" (Hak'ka 25-27)

"Onlar oradan çıkacak değildir." (İnfitar 16)

"Orada çağlar boyu kalacaklardır." (Nebe 23)

"Girin ona ister dayanın ister dayanmayın sizin için birdir. Ancak yaptıklarınıza göre cezalandırılacaksınız." (Tûr 16)

Bu mısralarda dikkatimizi çeken bir şey, Şairin yerel bir unsuru şiirinde ustalıkla kullanmasıdır. Keyif vericilerle (Alkol, afyon) birlikte anılan; OT. Ot, yalnız, Zarifoğlu'nun da memleketi olan Kahramanmaraş ve yakın çevresinde bilinen, meşenin beyaz külü ve öğütülmüş tütünden mâmul, alt dudak arasına yerleştirilerek kullanılan keyif verici bir maddedir. Bu bölge dışında yaşayanların keyif verici olarak algılayamayacakları **"ot"** hiç de eğreti durmuyor şiirde. Aynı mısralarda kullanılan birleşik yazılmış kelimeler, şairin şiirde biçim kaygısından çok belirli bir mesajı olarak görülebilir. Bu birleşik kelimelerden bazılarını şöyle yazabiliriz: Servet = Ölüm = Uyku. Örnekler çoğaltılabilir.

Ya şu acı tarifine ne dersiniz? Azap sahneleri arasında **"Tılk serin şerbet tadında"** bir acı, Zarifoğlu en katı şeyleri bile yumuşatmayı bilmiş şiirinde.

"Daha ilk basamağında acının / kızgın çöllerde / aç biilaç ölümkenden daha sert / o ılık serin şerbet tadındaki ilk basamağında acının / herbiri / en yakınına bile vurmaya hazır bir nebze uyku için."

"Birbirlerine gösterilirler, Suçlu ister ki o günün azabından kurtulmak için fide versin: Oğullarını, eşini ve kardeşini kendisini barındıran, içinde yetiştiği tüm ai-

lesini ve yeryüzünde bulunanların hepsini versin de tek kendisini kurtarsın." (Mearîç 11-14)

"Onu gördüğünüz gün her emziren emzirdiğinden geçer, her gebe yükünü bırakır. İnsanları sarhoş görürsün, oysa sarhoş değildir. Ama Allah'ın azabı şiddetlidir." (Hac 2)

Okuyucunun tüylerini ürperten, onu bir mahşer anafora sürükleyen mısralardan sonra derin bir soluk alış Salvolarla sersemleyen okuyucuyu dünyasına, (Stad'ına) döndüren mısralar.

"(Martı / açık iri kanatlarını vurmadan / uçuşunun üzerinde / rüzgara / yatıp süzülerek / tadı hoş bir gerçeği içmektedir bulut namütenahi / kelebeksiz / kentin üzerinde biriken sislerden / evlerden birşeyler beklemekte." Önümüzde engin bir deniz manzarası, boşlukta süzülen bir martı ve uzakta, üzerinde bulutlar görünen sisler içinde bir şehir silüeti. **"Stad"**ınıza tekrar hoşgeldiniz. Şair yorduğu ve sersemlettiği okuyucusunu dinlendirmek istiyor sanki. Tabi sürprizler şiir sona ererken de bitmiyor. Son sürprizle, şair, şiirin yazıldığı (veya bitirildiği) yer hakkında ipucu veriyor. **"Sultanahmet / Ayasofya / ortada Beyazıt Kulesi"** Bahsedilen tarihi eserler bu konumda ancak Suadiye - Bostancı taraflarından görülebilir. Şairin arkadaşlarının ifadesiyle O'nun Suadiye'de bir kahvede **"Abdurrahman Cem"** ismi ile tanındığını ve bunu **"Entellektüel ortam"**ların sıkıcılığından kurtulmak amacıyla yaptığını öğreniyoruz. (10)

Sonsöz;

Çok büyük güzellikler barındırdığı halde, kendini çok zor veren, dostluğunun elde edilmesi için büyük sabır isteyen, fakat bir kere dost olunduktan sonra da vazgeçilemeyen insanlara benziyor Cahit Zarifoğlu'nun şiiri. Sabrına ve zevkine güvenenler, merhum Zarifoğlu'nun şiiri (ve diğer eserleri) tüm güzellikleri ile sizleri bekliyor.

KAYNAKÇA

- 1- Zarifoğlu, A. Cahit, Tüm eserleri Şiirler Sayfa 384. Beyan Yayınları İst. 1989.
- 2- A.G.E., Sayfa 107.
- 3- Mavera Eylül 1987 Cahit Zarifoğlu Özel Sayısı Sayfa 136.
- 4- Zarifoğlu A. Cahit Bütün eserleri Yaşamak Beyan Yayınları İst. 1990, Sayfa 98.
- 5- A.G.E., (Şiirler) Sayfa 64.
- 6- A.G.E., Sayfa 266.
- 7- A.G.E., Sayfa 334.
- 8- A.G.E., Sayfa 291.
- 9- Uslu, İbrahim Çevre Sorunları İnsan Yayınları Ocak 1995 İst. Sayfa 65-73.
- 10- Mavera Eylül 1987 Cahit Zarifoğlu Özel Sayısı Sayfa 126.

İçim Çok Deniz Ismarladı Hasretinden

Çekildi dehşetle
aklin kıyısına vuran son martılar
içim çok deniz ismarladı hasretinden
vehamet doldu kararsız yaşamlara
ben o yok olan sınıfın içindeyim görürsünüz
tutmayın ölürsünüz zayıf bedenimden
yok oluşum gölge gibi düşer güneşinize
birer parça bölüşürsünüz karanlığımı
anneler doğurmadan daha ikibinli yılı
metal müzikler arkasında çözünürsünüz
sonra çürütürsünüz yaşananları
tutup atarsınız ruhunuzu iklimsiz yerlere
daha tutuşmadan içiniz çok yanar
daha doğrulmadan lava sokulur başınız
ve daha mümkün değil dönmek kesildi aşınız

Toprağa uyuştu yeşermek için bedenler
yok olmanın vuslatını kuşananlar vardı
şefaatt ve kevsere öz duranlar
ve yorulmak bilmezdi onların tayları
gül buğusu kadardı ayları yılları
boş gönülleri yurlardı saf uyanışla
yağmurlar diriltirdi çöl akşamlarını
nemli yaralar kapanırdı dağılırken bulutlar
ırmaklar uyanırdı yatağını çoğaltarak
bozkırlar suya dururdu
ve bataklıkta sazlık ayı uyurdu
verimli kalkmak için yarınlar

Ne durursunuz
kalkın ve ağlayın sahraları kaldırın
aldanmayın yüreklerin göçsüz olduğuna
şahlandırın elinizdeki demet demet olguyu
gökkuşağı geçsin sağduyulu içinizden
kaldırın şu hengamı karartılı başınızdan
daha büyük çoğalın tacınızdan
o zaman işte ferdaya geçer göçünüz
bir kuşun suyunu tutar öçünüz
sesiniz ötelere sılalı dokur gelir
gelir ve aşk ile yürekler göğerrir
bırakmayın içinizde tutulmasın güneşiniz

Bu Deniz Beni Yakıyor

Herşey sahte bir ışıkla ışıyordu

Yakıt almaya giderken bir yangına
Kırlangıç yuvasının tüneldeki
Rabitasız illiyetine
Takılıp göz ucuyla
Tatile çıktı akıl ve his

Mesih'in kalbine keder mihlayan
Hile ve ilk ihanet
Çoğaltırken ateş oklarını
Öküzün boynuzundaki dünya kadar
Basitti insan
İradesizdi karıncadan

Su söndü ve yandı güneş
Ama umurunda mı çakıl taşlarının med-cezir
Turistik işlevinde kasabalar
Beslerken cinneti
Bir tek iyot kokusu direndi bu intihara
Red kaydedip şaraba

Artık hayatı kurban edebilirdi deniz
Bozulabilir kuşların yuvası
Perdeleri açık buldu gül çağının düşmanı
Meşrulaştı kıyım
Düşen bir kale her kişi
Solan gül

Güneşin kızıl bir yuvarlağı resmettiği
Gizlendiği sonra gecesine
Vaktin esrarlı kavşağında
Bir yarasanın uçuğunu
Kaybolduğunu aralıklarında bir ağacın
Gördüm ve söyledim
Aldırmadı kimse

Şelale denize akıyor
Bu deniz beni yakıyor

ETEM YALIN

Yürek Burgusu

Saçların uçuşur rüzgarsız
Bakışında donar gözlerim
Gönül seni ister vakitsiz
Özleminle sızlar yüreğim

Ellerinin sıcaklığını duyarım
Kartopu tutan ellerimde
Düşen karmı, duygular mı?
Bir garip burgu var yüreğimde

Şiirin İpek Sesi - VI

21. Bir Şairin / Şiirin "Künye"si

Siir, bütün yönleriyle ele alınıp incelendiğinde görülür ki, **ahenk**, **estetik** (bedii tefekkür) ve **şekil** unsurlarından oluşmuştur. Bu üçlünün ilki olan ahenk, şiirin musikîye bakan yönü olup ritmik ve armonik şiir fenomenidir. Vezin, kâfiye, redif, iç kâfiye, ses tekrarları (assanons, alliterasyon)... bu kategorinin dahilindedirler.

Şiirin dış yapısını, gövdesini oluşturan şekil unsuru mısraların dizilişiyle ortaya çıkar. Şiirin şekli hem ahenk, hem de estetikle sıcak bir ilişki içindedir. Daha açıkçası, ahenkle estetik, şekli belirleyen konuma sahiptirler.

Duygu, hayâl, düşünce ve üslûp birlikteliğinin genel adı olan estetik (bedii tefekkür) şiirin canı, ciğeri, kanı olarak karşımıza çıkar. Şairin bütün evreni buradadır. Ele aldığı konu, verdiği mesaj, incelediği nesneler, duygu dünyasından aktardığı damlacıklar, kelimeleri simyacı ustalığıyla ölçüp tartması; coşkunluklar, fırtınalar, artistik oyunlar, hepsi burada cirit atmaktadır.

Ne yazık ki, bugün, buraya kadar formüle ettiğimiz formda şiire rastlamak pek mümkün değil. Belki bir çok kardeşimiz karşı çıkacak ama durum bu. Fakat benim bu yazıda üzerinde duracağım husus bu değil.

Ashında üzerinde durmak, yoğunluğuna ilgilenmek istediğim bir çok şiir var. **Olca Yılmaz'ın "Oryantalist Bir Hüzün"** (33) **Mürsel Sönmez'in "Hastane Şiiri"** (34) gibi şiirleri yayınladıkları zamanlar ilgimi tamamen üzerlerine çekmişlerdi. Bence, iltifatı hak eden, üzerinde durulması gereken şiirlerdendi onlar.

İşte sevdiğim, okumaktan ve üzerinde düşünmekten zevk aldığım bir başka şiir: **"Mehmet Aycı'nın "Künye"si.** (35)

Edebiyat ortamına yeni renkler ve zengin sorgulamalarla giren bu şiir, özellikle estetik tarafıyla dikkat çekici bir mahiyet taşıyor. Bir taraftan şairin iç-dış hesaplaşmalarını ortaya koyarken, diğer taraftan hep yaşattırılan toplumsal ortamın eğri, yamuk, yabanî, hırpanî, gaddar, ezici, hiçleyici suratına atılan bir şamar olmaktadır.

"Künye" yedi bendden oluşuyor. Beşli, altılı, sekizli ve dokuzlu mısralarla gözü hırpalayan bu bendler uzun ve sarsıcı bir şiiri ortaya çıkarmış...

Daha ilk mısradan kendini **"kurtlar sofrası"**na atan şair **"akşam"** kelimesinin ardındaki hüznü ve melankoliyle vuruyor bizi:

"Bütün vakitlere akşam desem ne çıkar"

"Bütün vakitler"in **"akşam"**laşması. Bununla sembolize edilen nedir? Hüznün, karanlığın ve yenilginin kestirmesi mi? Kaçış, uzaklaş, hayattan kopuş, herşeyi yitiriş... Bütün vakitlerin böyle olması ne acı! Evet ama, hak edilen bir durum. Son pişmanlığın faydasızlığı ortada: Farkedilip tanınmayan **"eve dönen insanlar"**, yanlışlıkla yaşanan yıllar, kaybedilen bir miktar ömür...

Şiirin giriş bendini oluşturan bu ilk mısralarda şair kısa ve kesin çizgilerle, herşeye rağmen, bir bilinçlenmenin fotoğraf karelerini sunuyor bizlere.

Şair kendisiyle giriştiği muhasebede geçmişe, **"biyığı yeni terlemiş bir militan"** olduğu yıllara gidiyor. Sekiz-on yıl öncesinin toplumcu-gerçekçilerini hatırlatan bu söylemin ardından, yine aynı kesimce kullanılabilir, yaşanabilir tarzdaki olaylar dile getirilmekte. Sözü nü ettiğim sanat ve dünya görüşünü Mehmet Aycı hiç yaşadı mı, savundu mu? Bunu bilmiyorum, fakat burada aktarılan yaşantı ve imajlar, benim de bir süre gezindiğim çamurlu, balçıklı tarlaya ait: Denizde oynayanlar, buzlu kolayla, afrodit kopyasıyla münasebet kuranlar... ve tanrısının sağ gözünü oyanlar. Bütün bunlarla iştigal eden şair, ilk benddeki **"yirmi yıl"**lık kaybın ve **"eve dönen insanlar"**ın açıklamasını döküyor önümüze.

Alt bendde, artık **"ev içinde bulunan"** bilinçli bir insanla karşı karşıya geliyoruz. **"Bilirim"** ve **"bilmem"** tezat-tekrarlarıyla akıcılığı sağladığı üçüncü bölümde şair, gıdasını aldığı, sahiplendiği dünya görüşünü ön plâna çıkarmakta. Yaşadığı zamanın bilincinde olan şair, şahit olduğu çağın olumsuzluklarını tenkid edip gözler önüne sermektedir. Çinliler **"Çin Seddi"** yapadursun Türklere karşı; hakikîsi Türkiye'de müslümana inşaa edilmektedir.

Veyl ırmağında (cehennemde bir dere) veyl (yazık!) haykırarak olanlar bellidir; İslâm'dan koparılan başlar, beyinler, gönüller... Yaşattırılan zulümleri bilmeye "gerek yok":

"kudüs'de şatilla'da

ümmetin çocukları kurşunla

kucaklaşır"

Buna rağmen yaşasın **Emile Durkheim!** şiirdeki yerini sadece ehl-i sâlibten oluşu sebebiyle almıyor. sosyoloji ilminin babası olan Durkheim, toplumsal olayların sebebini başka toplumsal olaylara bağlayan bir yöntemi öne çıkarıyor. (Determinizm.) Evet, çelişki! Kurşuna rağmen Durkheim'e açılan pencereler! Determinizm'in dahi iflâsı! Ve dahi Sümeyye'den bî-haber yaşayan kızlarımız...

Durkheim okulunun Türkiye'deki fotokopisi **Ziya Gökalp**. "**Türkçülüğün Esasları**"nı kaleme alan ve geride bir hayli eser bırakan **Gökalp** de, **Durkheim**'in anılmasıyla birlikte hatırlanmayı hak ediyor. Üstelik onun günümüzdeki takipçileri şu mısralarla taltif ediliyor:

"her salonda bir balbala tapındığım

yetmez mi

yetmez mi damarlarımda kurt kanı

taşıdığım"

Aycı, kendisini ve bütün müslümanları sıkan bu kandan kurtulmak istiyor. Tevhid dinini yaşamak isteyen bir müslüman olarak islâmsız tarihlerin taşlarına, heykellerine, putlarına, totemlerine bağlanmak istemiyor. "**Türk-İslâm sentezi**" dahi olsa, Tevhîd dini dışındaki bütün dinler karşı cephe dedir onun için. (36)

Genel anlamda, **İkinci Meşrutiyet**'ten sonra topyekûn Türkiye hayatına egemen olan **millî(yetçi)lik**; dar çerçevede ise **Turan** ideolojisi. Temelde birleşen bu iki kavrayışa alınan tavrı "**Künye**"nin ana temasını oluşturuyor diyebiliriz. Nitekim, altıncı bendin açıkça gösterdiği "**iğrenç gülücükler**", anason kokan bir havada sinagog kapısını aşındıran bir çehreden dökülmektedir. Rakı, mezeli kokteyllerle sinagog açan, yahudi ile işbirliğine giren, menfaat gereği ehl-i sâlibin bütün antlaşmalarına imza koyan bu çehre aşağılık durumuyla resmediliyor:

"toprağını kaldırmış soruyor yahya

saim

'ey yolcu söyle oldu mu turan'da

ilkbahar?"

ağır anason kokuyor hava

sinagogun kapısında dökülen bir

çehreden

iğrenç gülücükler savruluyor

haimherzog'la nasıl gelecekse bahar"

Mehmet Aycı, kendisine sorulan "**Çağın duyarsız mı kalıyor şair?**" şeklindeki bir soruyu cevaplarken, "**Çağın anlamak, çağın kayda geçirmek bir sanatçının ilk görevlerinden bir olmalıydı. (...) Dökülen bunca kanın, bunca gözyaşının hesabını benden orabilirsiniz.**" (37) diyor. Fakat hayır, biz ona hesap soracak değiliz. Tam aksine, görevini yaptığı için alkışlıyoruz.

İşte sorumluluk. Türkiye tarihine katı bir bunalım getiren **12 Eylül**, şiirde yerini almış. Isırıcı bir put olarak dikilen ihtilal eylülü ağrıları dindirmek şöyle dursun, yeni ağrıları yaşatmıştır. Güya toplumsal bir dirlik için yapılan harekât, şairinde bizim de yüreğimize felç indirmiştir:

"Mamak'ta yatmamışsam

ağıtta mı yakmamışım mamak'ta

yatanlara"

"**Yüz**" kelimesinin tekrarıyla şiirsel motivasyonun üst sınırlara çıkarıldığı

"yüzüme bir daha baktım yüzünde

insanların

yüzüm yolunu şaşırmış bir ırmak

oluyordu"

mısraları ile başlayan beşinci bendde, aynı hüznü, aynı melâli, aynı doruk noktadaki sıkıntıları yaşayan cemiyetin hali yansıtlıyor. Şairin kelimelerle özetleyiverdiği bu ümitsiz evren, bendin son iki mısraında savrulup atılıyor:

"ben putumu acıkınca yiyenlerden

değilim

dokuz katmerli karanlık yetmiyor

gözlerime"

Bu mısralar şairin geldiği son noktayı da gösteriyor. Zira son bendde de konu itibarıyla bağlanan bu mısralar, bütün karanlıklara rağmen hakikati gören gözleri, yani şairimizi sunuyor bize:

"bütün tanrılarımı bırakıyorum

Rabbim

Tevvabsın yıka beni

kazandır rehin kalan kimliğimi

yeniden"

arınmaya ve dirilmeye yönelik bu duaya âmin ediyoruz.

"**Künye**"nin yedi bendden müteşekkil olduğunu belirtmişim. Bu form, **Aycı**'nın incelediğim şiirleri arasında pek rastlamadığım bir form. **Kırağı** ve **Harman**'da yayınlanan şiirlerinde genellikle ikilik (beyit) dörtük (kıt'a) beşlik (tahmis) ve altılık (müseddes) gibi klasik nazım birimlerinden oluşan şekilleri kullanan şair, bu şiirinde daha serbest bir yol izlemiş.

Şiirin şekli ile muhtevası arasında da bir ilişki var. Şair "Künye"de her ne kadar birbiriyle alâkalı da olsa farklı temaları farklı bendlerle gündeme getirmiş. Bunu örneklenerek belirtelim:

1. ve 2. bendler: yanlgı yıllarının anlatıldığı, pişmanlıkların dile getirildiği bölüm.

3. ve 6. bendler: egemen ideolojinin ırkçılığın tenkidi...

4. ve 5. bendler: yapılan ihtilaller ve yaşatılan bunalımlar...

Yalnız, dediğim gibi, bunlar belli bir ortak noktada toplanmaktadır. O da, Türkiye halkının yaşadığı acılardır.

Şair son bendde teslim bayrağını **tek sahibimize** (C.C.) karşı çekiyor. Güzel bir duayla şiirini bitiren şair, bütün benliğiyle huzuru buluyor.

Şiirin bu bölümü **kasidelerdeki dua bölümlerini** hatırlatıyor bana.

İnceleyebildiğim şiirleri arasında Aycı'nın sosyal konulara en fazla girdiği şiiri "**Künye**"dir. "**Ülkenin Tarihine Dair**" (38) de olmak üzere, kapalı bir anlatımı seçen şair, "**Künye**"de "**haması**" bir üsluba doğru yol almış. Bu şiirdeki üslubu sosyal muhtevalı bir başka şiiriyle, örneğin "**Uçuruma Dair**" (39) ile karşılaştırsak, farkı daha iyi anlarız. "**Uçuruma Dair**"den birkaç mısra aktarıyorum:

"**ruhun adını bildiğim bir kayıp vatan içinde**"

"**ah kudüs meryemsiz midir mısır züleyhasız mıdır**

tutsak mıdır hülyaların çocuklar rüyasız mıdır

alınlar onursuz mudur gönüller sevdasız mıdır"

Mehmet Aycı, "Künye"de üslubunu, görüldüğü gibi, oldukça farklı bir konuma getirmiş.

"Künye" şiirinin tahlilini yapmaya çalıştık. Şairin söylediklerini kendimize göre yorumladık. Başarılı olduğumuzu sanıyorum. en azından bir şairin "**künye**"sini, bir şiir yoluyla öğrenmeye çalıştık. Bu da yeter ve artar bize.

DİPNOTLAR

33- Milli Kültür Dergisi, Şubat 1990, s. 47.

34- Kardelen Dergisi, Haziran 1992, s. 2.

35- Harman Dergisi, Eylül-Ekim 1994, s. 11.

36- Bu paragrafla ilgili olarak Ali Şeriatî'nin "Dine Karşı Din, İşaret Yayınları, İst., 1993" isimli kitapçığını tavsiye edebilirim.

37- Kırığı Dergisi, Ağustos-Ekim, 1994, s. 4.

38- Harman Dergisi, Ağustos 1994, s. 15.

39- Kırığı Dergisi, Aralık-Ocak 1994-95, s. 3.

NOT: "Şiirin İpek Sesi" ile ilgili görüşlerinizi "**Sarılar Kasabası, Avanos, Nevşehir**" şeklindeki adresime ulaştırabilirsiniz.

EYYÜP YÜKSEL

Bir Düş Sonrası Görüntüler

a. Hüzün senfonisinde bir mızrap vuruşu gibi üzerimize düşen yaşamak vardı yazgımızda. Yazdık ve yaşadık diyebilmenin hazzını bir orkestra şefi eşliğinde nağmelerle ifade edebilmekti tüm çabamız. Ulaşamadığımız sevdalara söylevler söyleyebilmekti çağdaş yorumlarla yaptıklarımız. Uzak yıldızların aralarındaki mesafenin ironisi bizleri kuşatmışken aşka dair güzellikleri yakalamak usumuza gelebilir miydi?

Gelebilir miydi bir asr vakti
bir akşamüstü
yüz yıllardır beklediğimiz an?
çalar mıydı
özlediğimiz saat?

b. Kırılğan hayatlar anısına
Umulmadık anlarda var olan rüzgâr
Nefes almak
Düşünmek/yaşamak
Yarın için
ince narin
düşler kurmak hayata ve sana ait.
sevdim.

Leyla'ya Serenat

yaşam sanık sandalyesinde
ipe çekildi ölüm
güneşin gölgesi düştü yeryüzüne
sendoğdun

...
çöl düğün bayram
çocukların gözleri mutluluk
yıldızlar, ölümlerimizin gözleri
gece anaç bir duygudur
çöl ceñnet, bağı pınar
sen doğdun

...
ağlamak, öylesine mutluluk
toy bir gazelin kayalardan sıçramasıdır gülmek
çöl sonsuz bir orman
bir yaşam bu gece
sen doğdun

...
çölün gözü aydın gece mutlu
bir şiir oldu ilk nefesin
bestelere gelmeyen ezgiydi gülüşün
türküler öğrendi ölüm
tabiat sekizinci rengi tanıdı
kâinat onsekizbininci alemini
sen doğdun

...

SELÇUK KÜPÇÜK

Agoni

mahir ellerin
gül figürleri çalmaktan yorulduğu saatlerde
gök dudaklarını birleştiremez

sular bulanır
ve nehir gırtlığa tıkanan
bir yumru olmaktan çıkar
flu görüntüleriyle oynasır bakire kızlar
en mahrem çiçekleri boğulur rüyalarında
kara haberlerle uyanır kardelenler
müşfik ruhunu yitiren rüzgarlara karşı
gece ile gündüz arası saf bağlayıp
kanlı bir ışık sağırlar analarından

kayı aşkın prangasıdır
ki sevmek de yenilir şahdamarında

Çeviren : İbrahim BÜLBÜL

Hissediş

*Ben, muzdarip yaşlıların yorgun bakışlarından
Ben, günahsız çocukların parlak gözlerinden
Ben, şehrin duvarlarının yıkılma arzusundan
Ben, bakışlarda gizli soruların cevabından
Ben, gecenin uzamasına kılıç çeken sabahtan
Ben, savaş sahnesi çizen akşam kızılığından
Ben, süvarisiz şaha kalkan atlardan
Ben, yolların kalbine sinmiş tozlardan
Ben, kuşlardan*

Buluttan

Tomurcuktan

Ağaçtan

Selden

Yaşayan her şeyden

Ben hatta,

Bu yıl, başına baharın çiçekler yağdırdığı

Yaşlı akasyamızın gayretinden

Utaniyorum.....

Üzüliyorum.....

MEHMET SOLAK

Aşkı Vurdular İçimde

aşkı vurdular içimde

/bana sormadan

*ölümcül kasılmayı hazırlıyor sokaklar
canlı tutmuyorlar beni göğüslerinde*

anılarım kabullenmez oldu artık

günlerle yulgın varlığını

*gözlerim bir acıyı yayarken yeryüzüne
ağlamak düşer bana ve ölüme*

*kuşların yüreklerine uçuyorum şimdi
güneşle*

/ve güneşten sonra

Şiir Kitapları

Eleştiri zor bir iştir. Kılı kırk yarar-casına titizlik isteyen bir uğraş olduğundan bu işin talibi az olur. Biz kendimizi bu konuda yeterli görmemekle birlikte bu işe talip olmak zorunda bırakıldık bir bakıma. Zaman ne getirecek ne götürecektir orasını kestirmek kul işi değil.

Bize ulaşan şiir kitapları, edebiyat dergileri ve kültür sanat sayfası bulunan gazeteler üzerinde durmaya çalışacağız.

Size, doğru tespitlerimizi almak, yanlış tespitlerimizi iade etmek düşünüyor. Bize ulaşan yayınları imkanlarımız ölçüsünde değerlendirmeye çalışacağız. İnşallah faydalı oluruz.

Hasan EJDERHA

SENİ YAŞAMADAN OLMAZ

Ecdat yayınları 1993 Ankara

T.Y.B. K.Maraş Şubesi İ. Paşa Mh.

Kahramanmaraş

Hasan Ejderha'nın şiirlerini, Dolunay, Güneysu ve Kırağı'dan tanıyoruz. Şair ilk kitabıyla okuyucusunun karşısına çıkıyor.

"Çiçek seyrir

gözünde çiçeklerin

belki yar çiçek gelecek"

dizeleriyle şiirin kapısını açıyor. Aynı şiirin:

"Ölecek infaza kalmadan

harman bizim harman"

şeklinde devam eden dizelerinde ses bütünlüğü bozuluyor, hem de anlam karışmasına yol açılıyor. Kelimeler ve dizeler bir tarafın dişleri gibi birbirleriyle uyum halinde oldukları zaman, şiirin hem anlaşılabilirliği kolaylaşır hem de şiire estetik bir bütünlük sağlar.

"Her şeyi tartın

ya da yakın

ölçülen tartılan ve listeler

nedir ki hükmü hayatın

gitmeliyim

beni bırakın"

Hasan Ejderha bu dizelerle yüreğimizin yelkenlerini kabartıyor. **"Zaman Geldi"** şiiriyle de aynı rüzgarla yol alıyoruz. Şiirin devamı olan başka bir sayfaya geçtiğimizde yelkenlerimizdeki rüzgar duruluyor.

Ejderha, şiirin kapısını nezaketle çalıyor, güzelce okuyucuyu selamlıyor. Uçurduğu şiir kuşunun peşinden bakıp kalacağımız sırada kuş birdenbire pike yaparak inmeye başlıyor.

"Çıban çıktı sağ yanağında güneşin

mezarlarda yeni çiçekler açtı

kuş gülücüklü bir dünya avucumda

köhne istasyonlarda binlerce çığlık

beklenen tren yaklaştı"

dizeleriyle şiir kuşunu tekrardan havalandırıyor. Bu dizelerin arasında **"çıban"** insana bir ürperti veriyor. Kulanmasa daha iyi olurdu.

Hasan Ejderha, şiirlerinde yer yer mahalli kelimeleri de kullanmış. İyi de etmiş. Bu kelimeleri canlı tutmak gerekli. **"aşermek, utuzmak, gülle, deleme, muşamba"** bunlardan bazıları.

"Çiçek harmanıym ben gönüller ötesi

gülücük atışları yaparım ak

bakışlara

sevgi bombalarıyla dolu gönlümün

heybesi

bende barınır üşüyen çocuklar her kış

çocuklar ülkesidir bir yanım

bir yanım kuşlar ormanı"

Hemen peşinde gelen dize **"Kimse bulmasın ben bulurum arayanı."** Kendi cümleyi çıkarttığımda son dize havada kalıyor. Bir yerinde arızası olan bir araba yolda sağlıklı gitmediğinin sinyallerini sürücüsüne nasıl veriyorsa; şairinde şiirde aksayan yerleri tespit etmesi lâzım. İkinci bir bölüme geçmeden, yazdıklarını baştan okuduğu zaman aksaklıkları büyük ihtimalle görür.

Hasan Ejderha, şiirde kendi sesini yakalamış. İnsanın hataları mutlaka olacaktır. Bu hatalar ileride telafi edilecek hatalar. Şair

zengin bir kelime hazinesine sahip. Biraz daha titiz işçilik bekliyoruz Hasan Ejderha'dan.

Bünyamin KÜÇÜKKÜRTÜL

YANIMDAKİ Umran Yayınları
1992 İstanbul

Özel Nülifer Lisesi Öğrt.
Nülifer/BURSA

Bünyamin Küçükkürtül, genç bir şair adayı. Şairler, ilk kitaplarını çıkarırlarken biraz daha gözükara oluyorlar nedense.

"Gel bende olan kısmını al

bulutlar her yere yağar

bulutlar herkese yağar."

Bünyamin'in şiirlerinde genel olarak bir bütünlük yok ama; şiirleri arasında inci taneleri gibi serpiştirilmiş dizeler şavkıyor.

Bünyamin çok genç bir şair adayı demiştik. Başka şairlerden etkilenmeden de edememiş. *"Ağzına küfürler doldu, Aşkın deliye dönderdiği güneyli turna, Derimin altındaki böcekler"* gibi dizelerde Abdurrahim Karakoç, Bahaettin Karakoç ve Cahit Zarifoğlu'nun etkilerini görmek mümkün. Bünyamin'in şiirleri arasına serpiştirdiği inci tanelerine tekrar dönüyoruz.

"Bu kez evler vardı yol kenarında
ahşap evlerin eşikleri mermerdi
mermerlerin kırmızı, yeşil damarları
vardı

ahşap evlerin avizeleri mercandı
pancurları nurdandı."

Büyümemiş çocuklar için yazdığı masalımsı *"Şems Sperli Serpuş"* şiirinin sondizelerine, yani bizi şapka devriminin hatıralarına sürükleyen dizelerine göz atıyoruz şimdi de.

"Vatanı milleti kurtardık da
bir türlü şehit olamadık demiş hani...

- Ee sonra

- Asmışlar onu,

yaramazlık yapmış (!)

yapmasaymış."

Bünyamin kardeş, aceleye getirmiş ilk şiir kitabı *"Yanımdaki"*ni. Şiirlerinde konu bütünlüğü oldukça zayıf. Bölümler arasında bazen de mısralar arasında geçiş zorluğu var. Şiiri yakalamak o kadar kolay olmuyor. Şiir soylu bir uğraştır. Kitaptaki en başarılı şiiri *"Bella"*

"Biz mektepte okurduk Bella

ağır çantalarımızı taşıyan ellerimiz
olurdu bizim

parmak uçlarımız kalın

serçe parmaklarımız ince olurdu."

Şiirin devam eden mısralarında yukarıdaki ses bütünlüğünü yakalayamamakla birlikte yine de en başarılı şiiri diyebiliriz.

Mustafa AKBABA

MAZİ EFSANESİ Kendi Yayını 1994

ANTALYA

Atatürk Cd. Akbaba Ap. 1/2 ANTALYA

Bedrettin KELEŞTİMUR

BEREKETE DOĞRU Kendi Yayını 1994

ELAZIG

P.K. 79 ELAZIG

BEKİR URFALI

Gönül

Bahar geçer, gül dökülür güz olur

Her şey biter zaman ile toz olur

Bu ayrılık gönüllere köz olur

O'na sığın, baki kalan Bir O'dur.

Her şey düşer birer birer turab'a

İnsan bina, birgün döner harab'a

Hayat uçar benzer çölde serap'a

O'na sığın, baki kalan Bir O'dur.

Su denize kıvrım kıvrım bükülür

Ömür takvim, yaprak yaprak dökülür

Dağlar - taşlar yerlerinden sökülür

O'na sığın, baki kalan Bir O'dur.

O'nun için tatlı candan geçmeyen

Birgün ölür Ab-ı Hayat içmeyen

Ne kalmıştır bu dünyadan göçmeyen?

O'na sığın, bak kalan Bir O'dur.

Bir Yanağında Elaziz

*bir isyan türküsüne gizlice vurulmuşum
çün bir yanık coğrafyadır ülken
failimeçhul duygular içre
güneş yanığı değil teninin karası
şol yanına dönersin tanımaz seni vefa
beri yanına dönmeye ne hacet a can
yolları hâlâ yokuş
yolları hâlâ muş*

*bir tedirgin martı büyütür yüreğin
saçların yasakekim tütünsarısı
patlamaya hazır mayın tarlası kalbin
düşlerin bir çoban yalnızlığı kadar bâkir
bir yanağında elaziz
gözlerin diyarbakir*

*ardında ferman sökmez dağlar
ah dağlar
yiğit yuvası
kartal hamaylası dağlar
düşükçe aklıma
gönlümün gizli gülü ağlar*

*acemaşiran bir ağıt şimdi dudağında efkâr
bitliste bir yanık hoyrat oluyor hizan
dersaadet diyarı saadet olmayalı
bir ihanettir dersim
gülkurusu bir kuşku çöker andıkça yüreğine
ve bir ihanettir dersin
gülendam boy bir filinta geçer aklından
toy tırnak küheylan
delikli demirin icat olduğu
ama mertliğin bozulmadığı dönemlerden
bilmezsin
tarihin elleri kirlenir bir daha haritada
dağlarda sagular emer kanççekleri
yaralı bir sestir duymazsın
bir feryad ü figan olur öykün
bir ah ü efgan türkün*

*a can
a kurban
a yüreğimin çatalı
bizi bilirse kim bilir
bir yanağında elaziz
gözlerin diyarbakir*

kırağı'nın BULUNDUĞU KİTAPEVLERİ

• ANKARA : Vadi Yayınları, Pınar Yayınları, Birleşik Dağıtım Kitabevi, Seha Neşriyat • ANTALYA : Bahar Kitabevi • BURSA : Çizgi Kitabevi • ÇORUM : Elif Kitabevi • ELAZIG : Batı Kitabevi • ERZİNCAN : Akabe Kitabevi • ERZURUM : Tekyay Kitap Kulübü • İSTANBUL : Kitabevi (Üretmen Han) • KAYSERİ : Seda Kitabevi, Kıvılcım Kitabevi • KONYA : Nüve Kitabevi, Enes Dağıtım • NEVŞEHİR : Galeri Kültür Kitabevi • ORDU : Çağrı Kitabevi • TRABZON : Elif Kitabevi